

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

'Meer kinderen een kansrijke start' dat is het doel van het **actieprogramma van het ministerie van VWS**. Een belangrijke doelgroep zijn (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie. Zij hebben soms wat extra ondersteuning nodig bij bewust en gezond zwanger worden, een gezonde zwangerschap en veilig ouderschap. Het ministerie van VWS werkt landelijk aan een agenda om dat wat werkt en effectief is uit het actieprogramma te borgen voor de toekomst. Het gaat daarbij onder andere om het verbinden van domeinen, preconceptiezorg, het toerusten van professionals en duurzame financiering.

Kansrijke Start heeft de toekomst

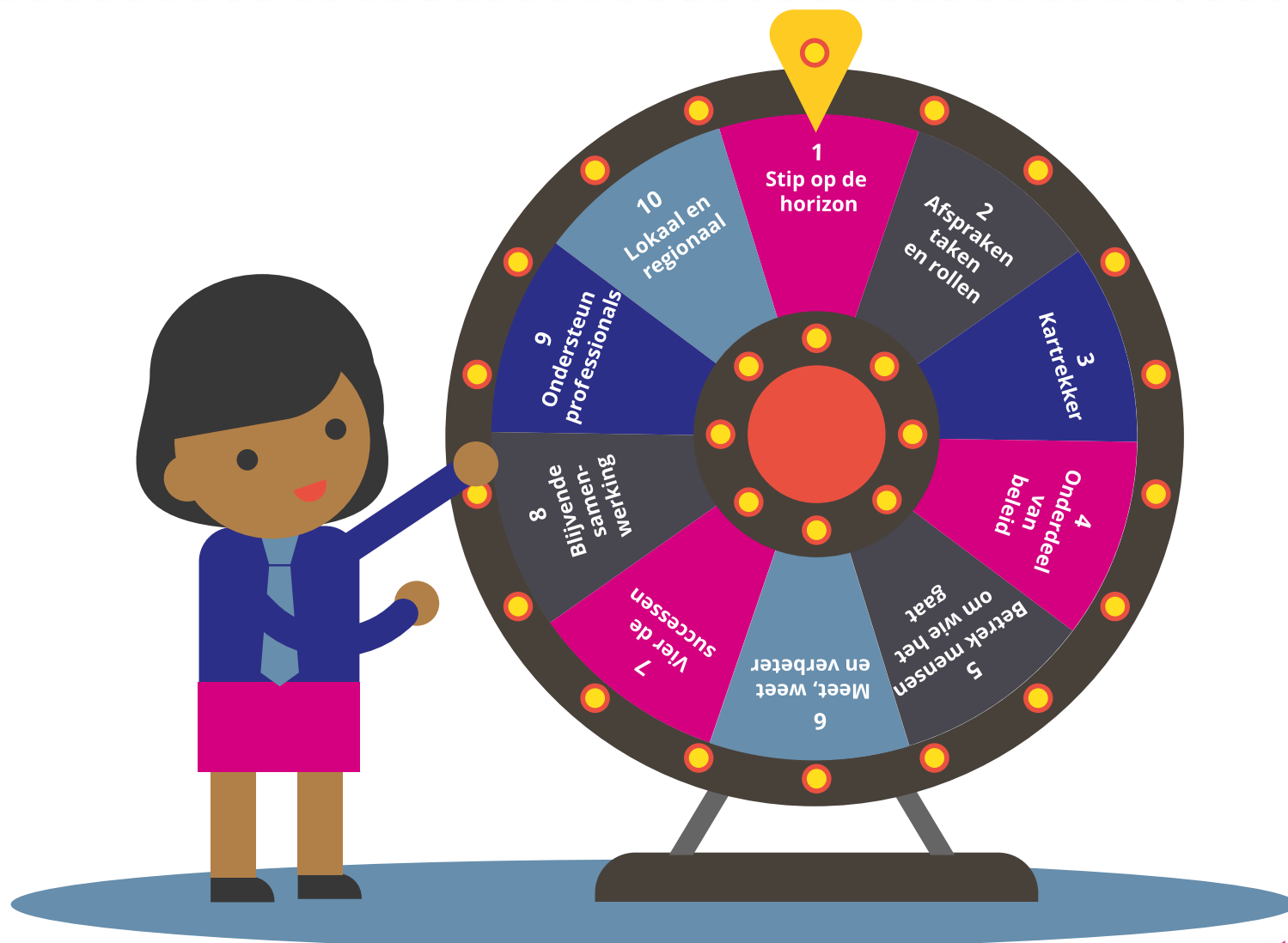
Pharos ondersteunt gemeenten bij het bouwen en versterken van lokale coalities Kansrijke Start (samenwerkingen tussen professionals uit het sociale en medische domein) en het delen van kennis rondom de eerste duizend dagen van kinderen. Met als einddoel: tijdige en passende ondersteuning voor (aanstaande) zwangeren en jonge ouders in een kwetsbare situatie.

Om de aanpak Kansrijke Start lokaal en regionaal goed te borgen¹, is het van belang dat je als coalitie een aantal stappen zet. De adviseurs van Pharos kunnen de coalities daar, waar nodig, bij ondersteunen. In dit document lichten we de tien belangrijkste aandachtspunten² bij deze stappen toe. Dit helpt je bij de aanpak, nu en in de toekomst.

1. Onder de borging van Kansrijke Start verstaan we het verankeren, bestendigen en blijvend maken van werkzame activiteiten, werkvormen en andere onderdelen die uit het programma voortkomen.
2. De aandachtspunten staan in willekeurige volgorde.

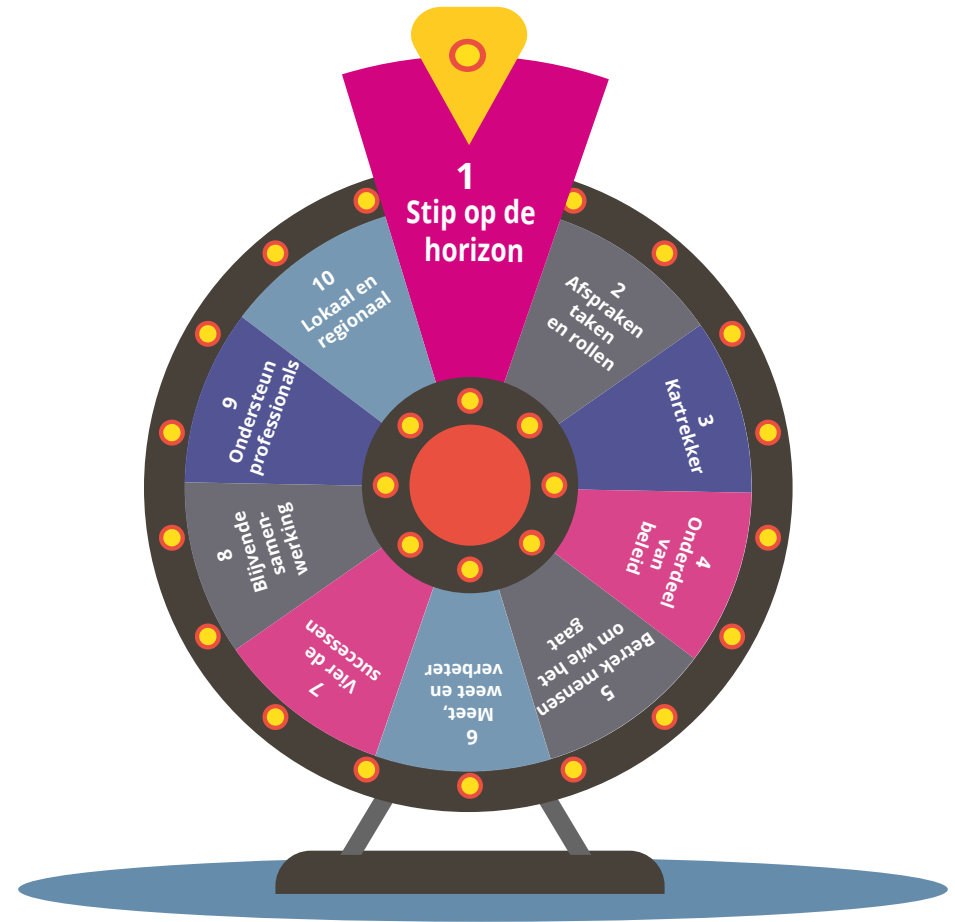
10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

1. Bepaal je stip op de horizon

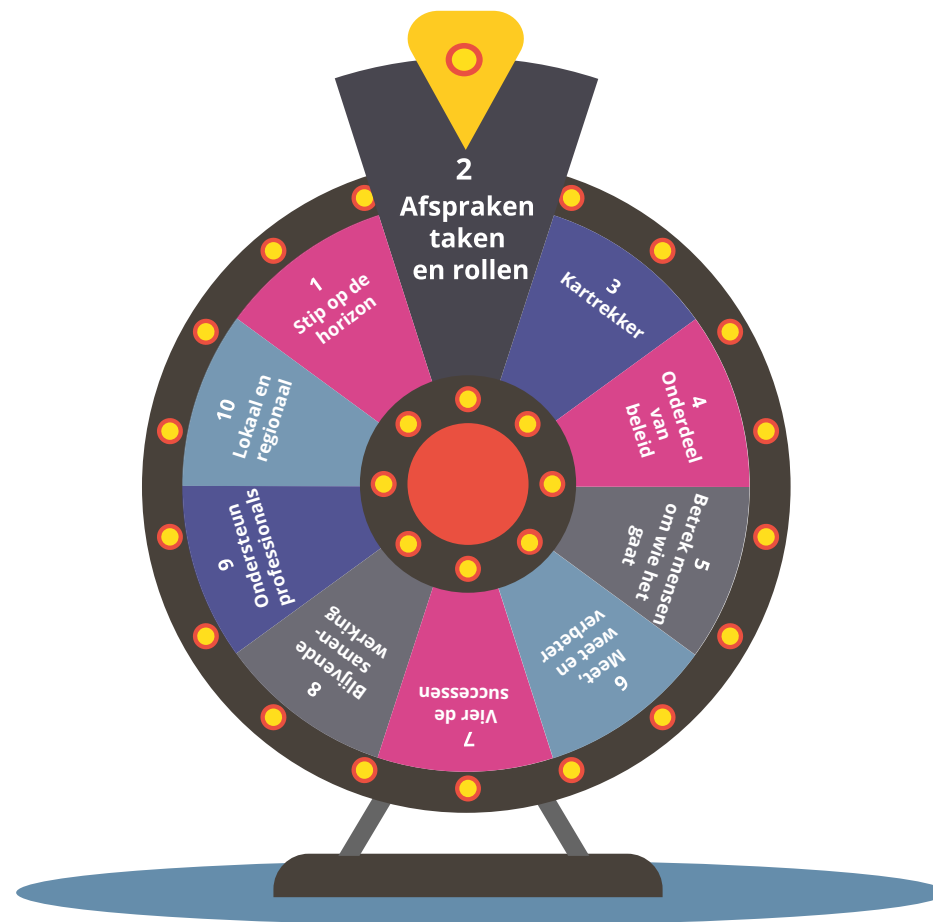
Start met een plan van aanpak waarbij je verder kijkt dan de looptijd van het programma. In twee jaar tijd, de looptijd van het actieprogramma, kun je met elkaar een mooie start maken. Om de ambities echt waar te maken is een langere inzet nodig. En wat je met elkaar bereikt, wil je vasthouden. Kijk daarom vooruit, vraag je bijvoorbeeld af: 'Waar willen we over vier jaar staan?' 'Welke samenwerkingsvorm past daarbij?' (een coalitie of anders), 'Welke samenwerkingsafspraken moeten we maken en hoe behouden we ontwikkelde initiatieven en interventies?' Zorg dat de belangen en (on-)mogelijkheden van alle betrokken partijen goed verwerkt zijn in je plan, zodat iedere partij zich verbonden voelt en er draagvlak ontstaat.

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

2. Maak afspraken over taken en rollen

Om ervoor te zorgen dat gestelde doelen en acties gerealiseerd worden en gedeeld eigenaarschap ontstaat, is het belangrijk zo concreet mogelijk te maken wie wat doet. Wie neemt welke taak en rol op zich? Kijk naar de mogelijkheden en beperkingen van de samenwerkingspartners op het gebied van beschikbaarheid, inzet van tijd, middelen, kennis en het netwerk. Neem afspraken op verschillende **niveaus** op in je plan.

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

Uitwerking afspraken over taken en rollen

Taken en rollen op uitvoeringsniveau

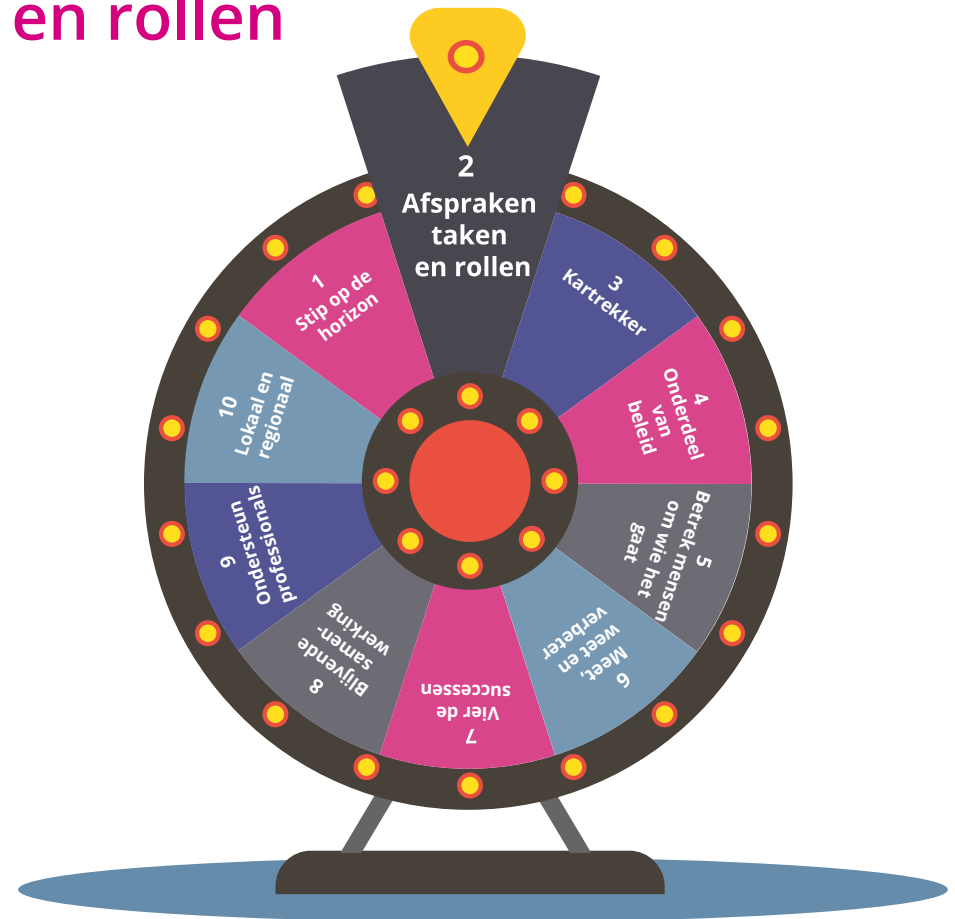
- Elkaar (beter) leren kennen en van elkaar leren: bespreek waar, wanneer en hoe partners elkaar spreken en ontmoeten.
- Ondersteuning en zorg coördineren: bespreek hoe je kennis – over wat goed gaat - met elkaar deelt en gezamenlijk in stand houdt en benut. Noteer de verbeterpunten en bespreek welke op uitvoeringsniveau liggen
- Maak een overzicht van de acties die professionals bij verschillende uitvoerende organisaties hieraan verbinden en leg deze vast in een tijdpad.

Taken en rollen op organisatieniveau – de lokale en regionale partners

- Neem Kansrijke Start op in het meerjarenbeleid en in reguliere werkwijzen en werkzaamheden van deelnemende organisaties
- Benoem hierbij het voorzien in randvoorwaarden: afspraken over de inzet van tijd, middelen, kennis en netwerk.
- Bespreek of organisaties aandachtsfunctionarissen Kansrijke Start kunnen aanstellen om de achterban te vertegenwoordigen.

Taken en rollen op bestuursniveau

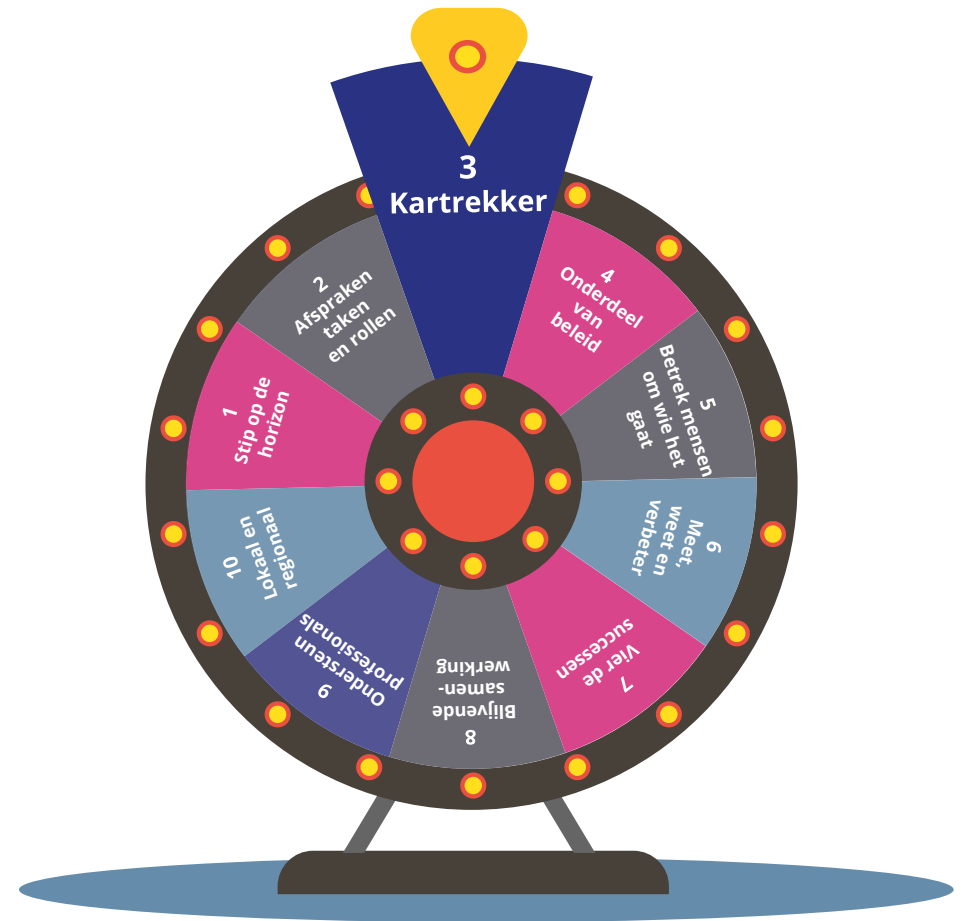
- Onderteken een intentieverklaring op bestuurlijk niveau: dit ondersteunt het management en uitvoerend niveau om aan Kansrijke Start te werken en voorkomt dat de inzet op Kansrijke Start is gebonden aan één specifieke trekker.
- Richt naast de werkgroep een stuurgroep in om bestuurlijk commitment vast te houden.
- Zorg voor commitment van de wethouder en de Raad.
- Informeer de wethouder en Raad met regelmaat over de voortgang van de coalitie en geeft de wethouder positie in de communicatie over Kansrijke Start en bijvoorbeeld bij brede netwerkbijeenkomsten.

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

3. Zorg voor een kartrekker

Om Kansrijke Start te borgen is en blijft een goede en bevoegen kartrekker op lokaal en/ of regionaal niveau essentieel. Je hebt iemand (liefst meerdere mensen) nodig die de samenwerking bijeen houdt, die kansen ziet en weet te benutten en die mensen en organisaties aan elkaar weet te verbinden. Als de rol van trekker door meerdere partijen kan worden ingevuld is het belangrijk dat de randvoorwaarden goed zijn geregeld, zoals mandaat, uren, achterwacht en draagvlak bij alle **partners**.

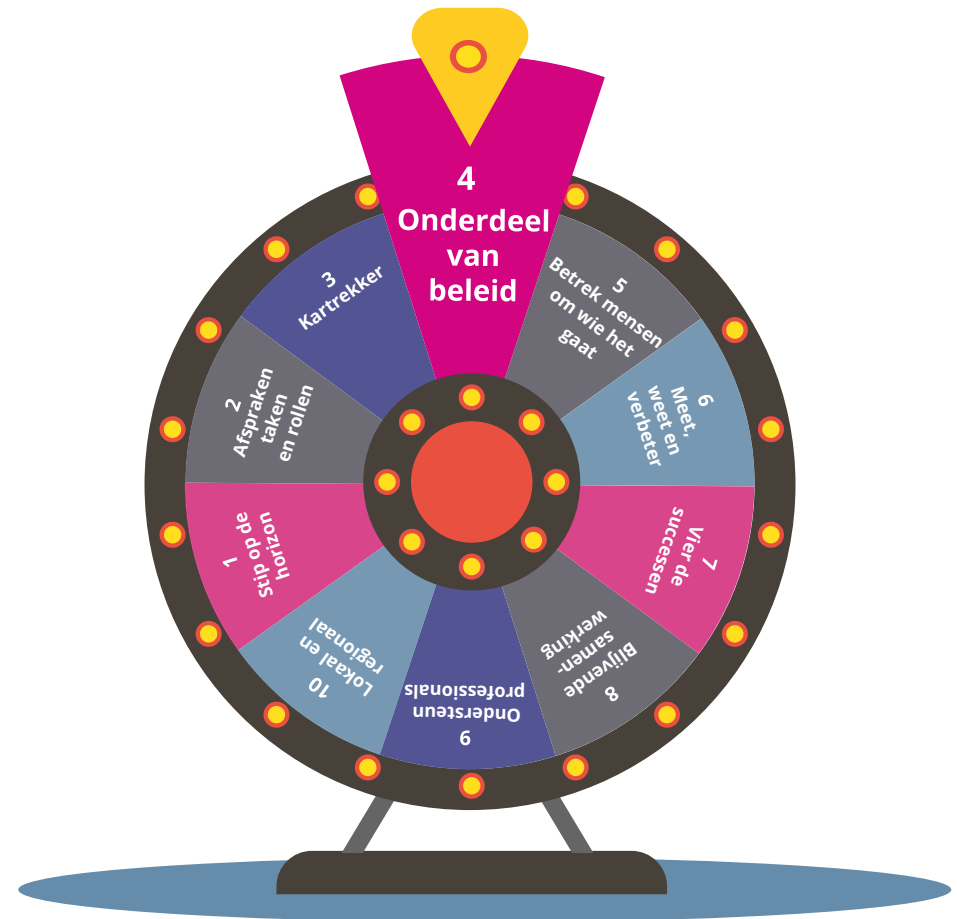

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

4. Maak het onderdeel van gemeentelijk beleid

Voor de borging van Kansrijke Start is het belangrijk het programma te verankeren in gemeentelijk beleid. Zorg ervoor dat de ambities en doelen goed aansluiten op de lokale en regionale opgaven, bij actuele ontwikkelingen en de lokale politieke agenda. Zo is het mogelijk om Kansrijke Start onderdeel te maken van beleidsthema's als armoede, het terugdringen van onderwijsachterstanden of het terugdringen van gezondheidsverschillen.

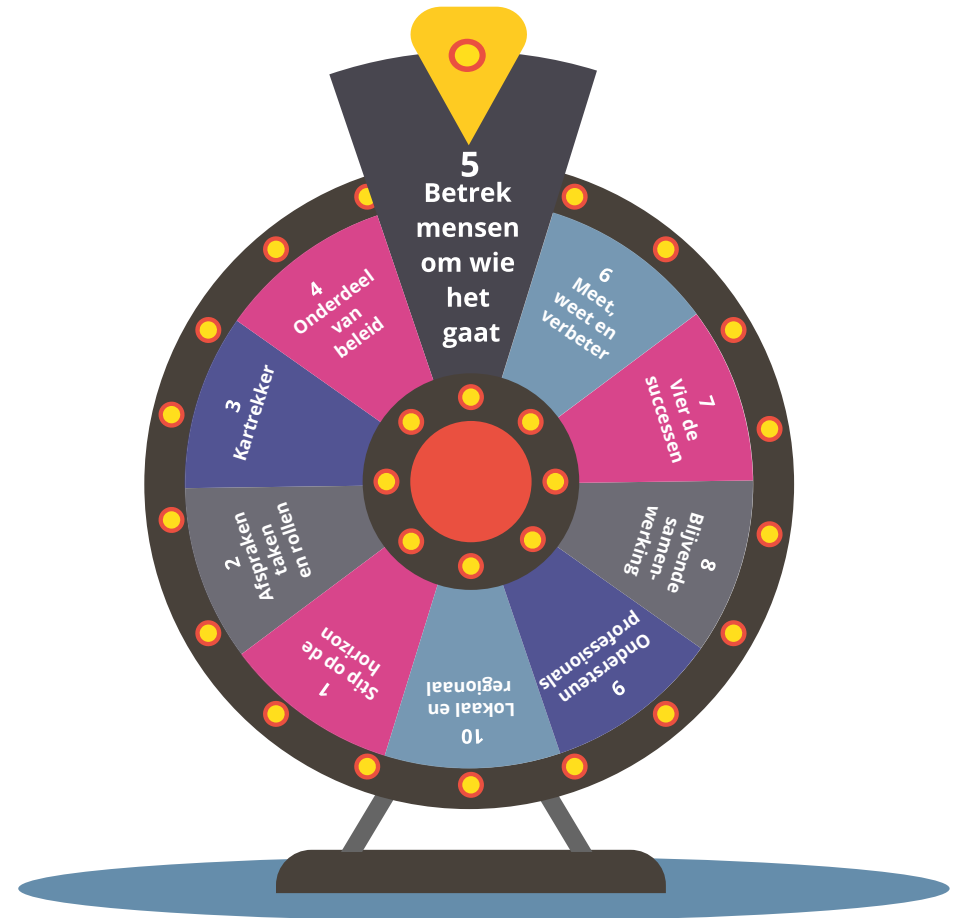
Kansrijke Start kan ook onderdeel zijn van lokale en regionale preventieakkoorden. De gemeente is immers verantwoordelijk voor het pedagogisch opvoedklimaat. Dit begint al voordat een kind geboren is. De gemeente draagt, binnen de Wet Publieke Gezondheid (WPG), bij aan de opzet, uitvoer en afstemming van preventieprogramma's en programma's ter bevordering van gezondheid. Vanuit de WPG zorgt de gemeente ook voor de uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg. Hieronder valt bijvoorbeeld het aanbieden van het prenataal huisbezoek aan zwangeren in een kwetsbare situatie.

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

5. Betrek de mensen om wie het gaat

Het is belangrijk de mensen om wie het gaat: (aanstaande) zwangeren en jonge ouders in kwetsbare situatie, te betrekken bij de aanpak. Zo kom je te weten wat er bij hen leeft en wat zij goede oplossingen vinden voor een kansrijke start. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door ze uit te nodigen bij een coalitiebijeenkomst, door ze te interviewen of door het voeren van een rondetafelgesprek. Een wijk- of dorpsgerichte benadering werkt goed, omdat je hierbij de dagelijkse leefwereld centraal kunt zetten. Vragen als: 'hoe ziet jouw dag eruit?' 'waar ben je trots op?' en 'waar loop je tegenaan?' kunnen veel inzicht bieden. Vertel hen waarom de informatie van belang is en waarvoor het wordt gebruikt. Blijf investeren in het contact en neem hier de tijd voor. Zo kom je samen tot een aanpak die werkt voor de mensen om wie het **gaat**.

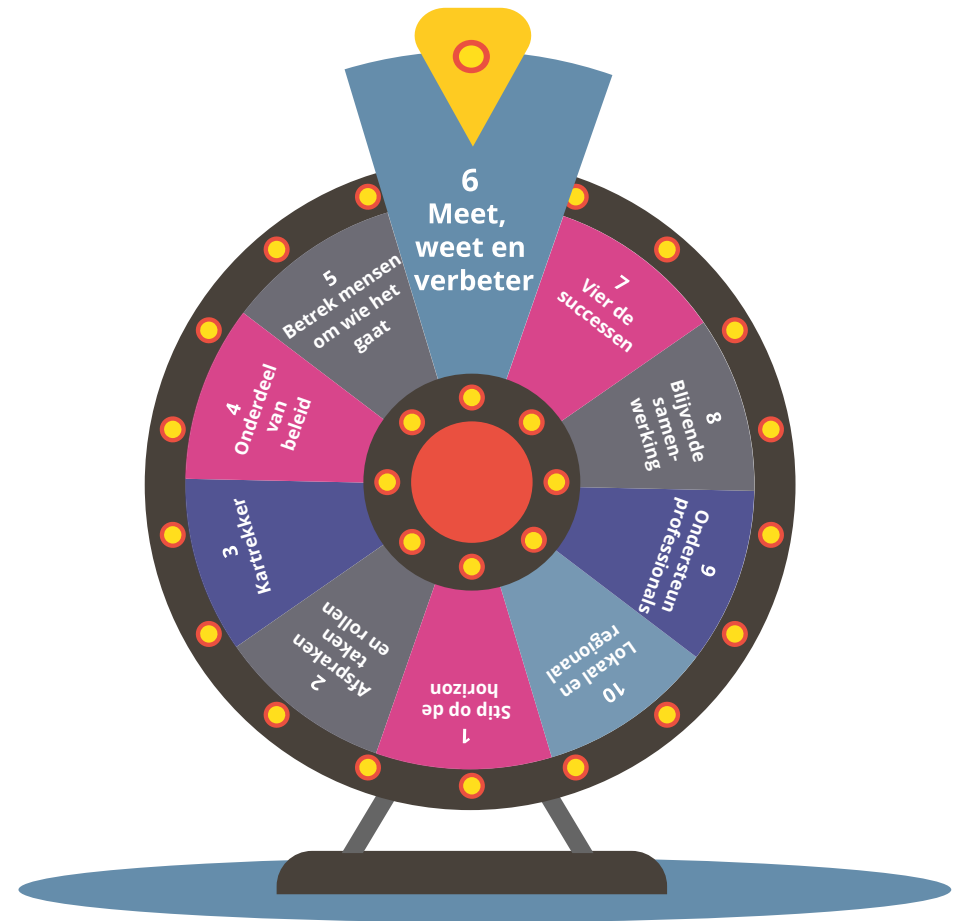
10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

6. Meet, weet en verbeter

Een van de succesfactoren in een duurzame aanpak Kansrijke Start is het volgen of monitoren van de voortgang en het presenteren van resultaten. Met monitoren bedoelen we het verzamelen van data om de voortgang te bewaken. In een evaluatie geef je betekenis aan die data. Voor deze gegevensverzameling, interpretatie en waardering kun je uit veel instrumenten kiezen.

Eén van de redenen om te monitoren is het enthousiasmeren en betrokken houden van partners en gebruikers. Dit kan door de effecten van je aanpak te laten zien, maar ook andersom: door te laten zien wat er zonder aanpak gebeurd zou zijn. Beoogde resultaten kunnen zowel op procesniveau – denk aan: aantal partners in de coalitie, het succesvol betrekken van bijvoorbeeld huisartsen, een viertal netwerkbijeenkomsten per jaar -, als op uitkomstniveau – denk aan: het aantal ouders dat met een interventie bereikt wordt, de indicatoren voor een kansrijke start in (aanstaande) gezinnen in een kwetsbare situatie -, worden geformuleerd. De handreiking **Doelen stellen** biedt je hierbij praktische handvatten.

Ga na of er bestaande data zijn die informatie leveren over wat je wilt weten, bijvoorbeeld via lokale en regionale partners. Kijk ook goed naar indicatoren waar je al op korte termijn succes op kunt boeken. Zo zal het terugdringen van het aantal zwangeren dat rookt tijdens en na de zwangerschap over het algemeen eerder bereikt kunnen worden dan de (uiteindelijke) afname van perinatale sterfte.

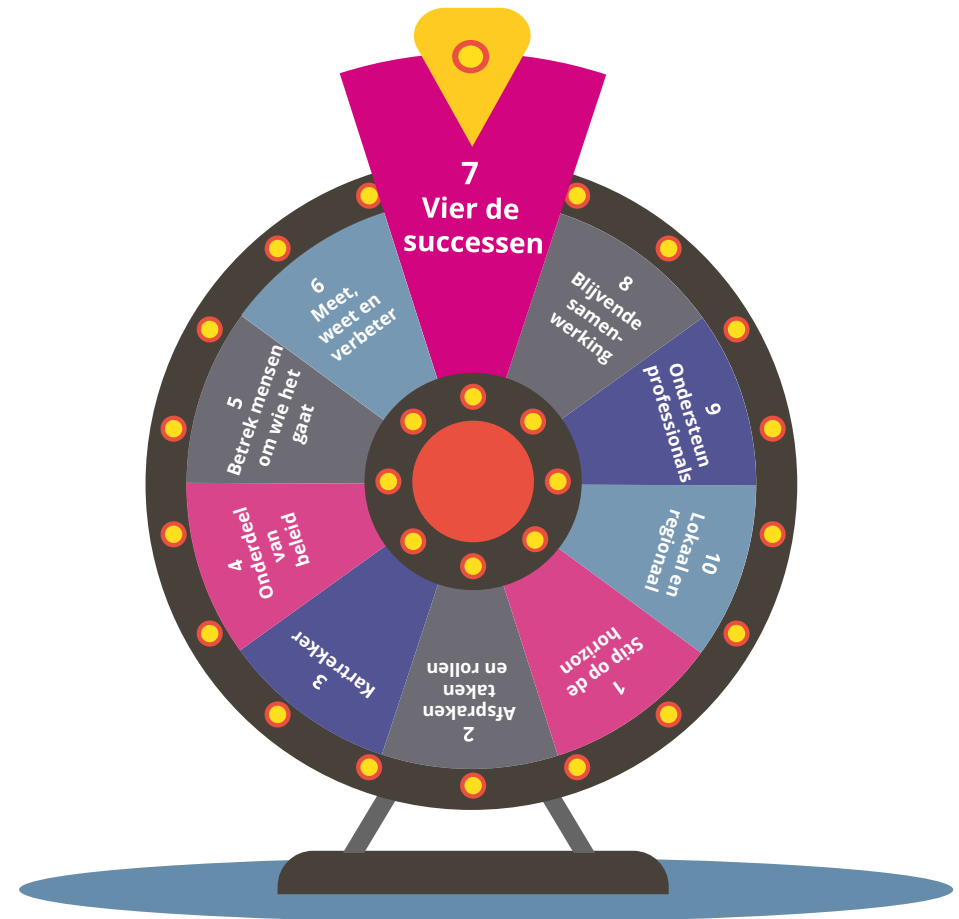

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

7. Vier de successen

Door de resultaten die je bereikt met Kansrijke Start te delen, houd je het enthousiasme en de energie vast, en zorg je voor draagvlak voor je aanpak. Daarnaast helpt het je om nieuwe mensen en organisaties aan je te binden. Je kunt hierbij denken aan het delen van de cijfers, maar naast 'tellen' is het ook goed om aandacht te hebben voor het 'vertellen'. Denk hierbij aan een interview waarin professionals vertellen over de verbeterde samenwerking sinds Kansrijke Start, of een ervaringsdeskundige ouder die zegt baat te hebben bij de Kansrijke Start-aanpak. Oogst de successen die zich (nog) niet in cijfers laten uitdrukken, maar wel door coalitiepartijen en gezinnen in kwetsbare situaties ervaren worden. Storytelling is een succesvolle methode om mensen te enthousiasmeren.

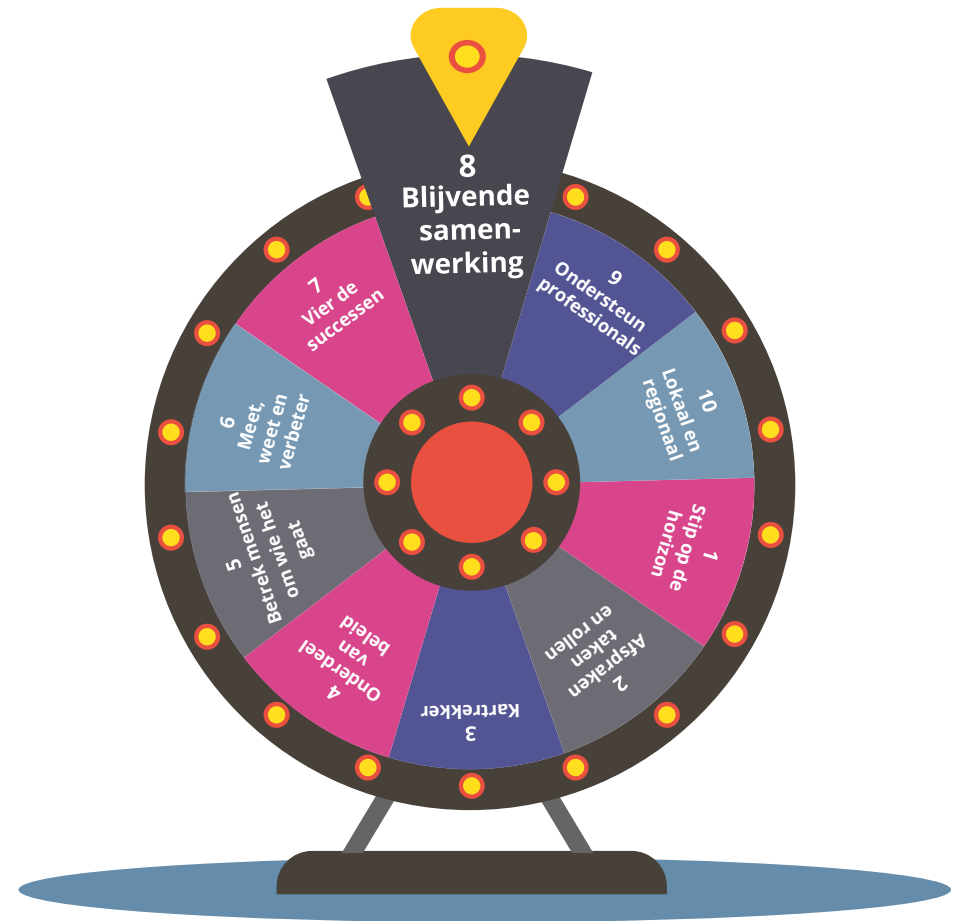
Maak een communicatieplan onderdeel van je aanpak. Bespreek welke communicatiekanalen de verschillende coalitiepartners tot hun beschikking hebben en benut deze. Denk aan inzet van sociale media, maar ook aan het regelmatig uitbrengen van een lokale of regionale nieuwsbrief. Breng het belang van Kansrijke Start ook onder de aandacht op belangrijke momenten, zoals bijvoorbeeld bij de gemeenteraadsverkiezingen. En deel de aanpak en voortgang van het programma op plekken waar belangrijke partners samenkomen, zoals een Verloskundigen Samenwerkingsverband (VSV) of huisartsenbijeenkomst.

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

8. Zorg voor blijvende samenwerking tussen domeinen

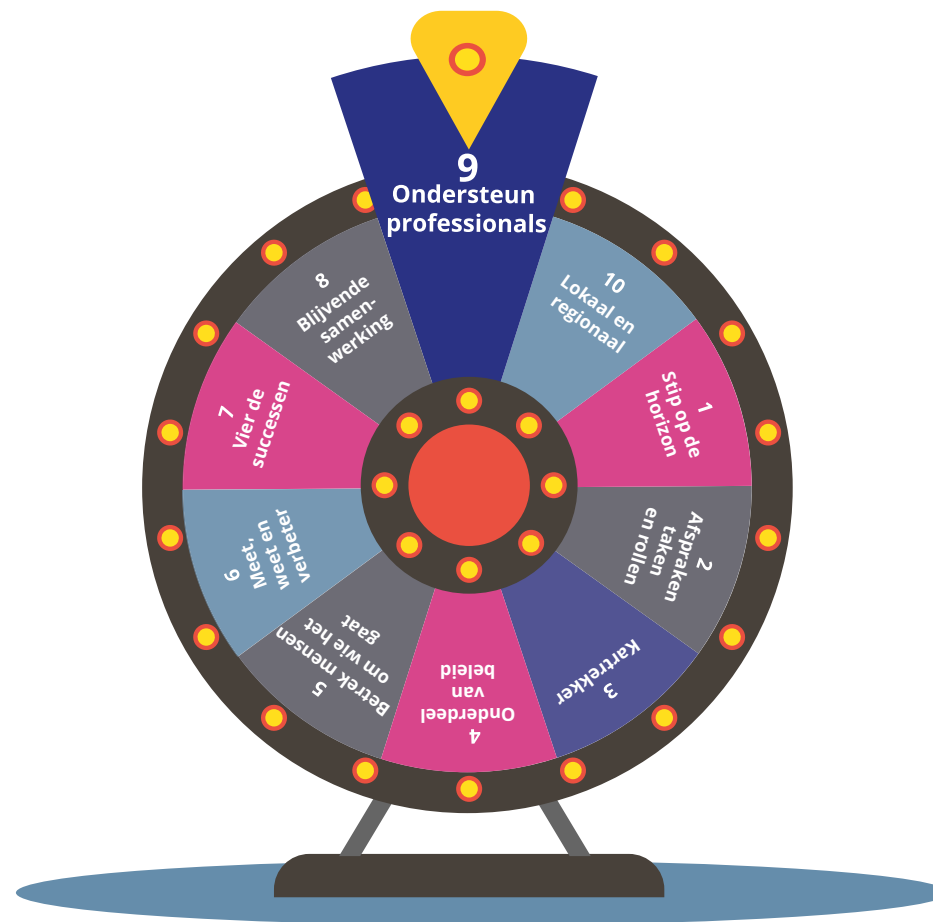
Het samenwerken tussen het medische en sociale domein is een belangrijke bouwsteen in de Kansrijke Start-aanpak. Als coalitie is het belangrijk om blijvend aandacht te hebben voor deze samenwerking. Bespreek hoe je met elkaar samenwerkt en of de belangen van de verschillende deelnemende partijen in de samenwerking nog voldoende ruimte krijgen. Welke nieuwe lokale en regionale opgaven er zijn en of de juiste partners nog steeds aan tafel zitten. Stel steeds de gedeelde waarden centraal en bepaal op basis daarvan wat nodig is. Als dit niet of onvoldoende gebeurt, kan de energie en betrokkenheid in een coalitie afnemen.

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

9. Ondersteun professionals en leer van elkaar

Om ervoor te zorgen dat (aanstaande) gezinnen in kwetsbare situaties tijdig de juiste ondersteuning en/of zorg ontvangen, is het belangrijk dat professionals goed toegerust zijn. Zij moeten mensen in kwetsbare situaties weten te bereiken en te betrekken, over de juiste signaleringsinstrumenten beschikken, vaardigheden hebben om een gesprek te kunnen voeren, niet handelingsverlegen zijn en weten bij wie ze met welke vraag terecht kunnen. Bepaal binnen de coalitie wat nodig is voor het toerusten van professionals, hoe bestaande kennis kan worden gedeeld en uitgebreid: samen leren en met wie je hierop actie kunt ondernemen. Pak het beter toerusten van professionals planmatig aan: wanneer je bijvoorbeeld kiest voor een (bijscholing) kijk dan ook naar hoe de geleerde kennis daarna toegepast gaat worden binnen deelnemende organisaties, en hoe je blijvend van elkaar leert tijdens bijvoorbeeld intervisie- en multidisciplinaire uitwisselingsbijeenkomsten.

10 aandachtspunten voor borging Kansrijke Start

10. Verbind lokaal en regionaal

Voor de borging van Kansrijke Start kan het goed zijn om als lokale coalitie ook regionale samenwerking te zoeken. Het voordeel van regionaal samenwerken is dat overlap in problematiek van gemeenten gezamenlijk kan worden opgepakt, en dat het efficiënter werkt voor organisaties die zelf op regionale schaal werken. Gemeenten kunnen op regionaal niveau uitwisselen, van elkaar leren en best practices delen. Samen kom je tot eenduidige afspraken met regionaal werkende coalitiepartners. Ook kan er gekeken worden naar gezamenlijke financiering van bijvoorbeeld (de projectleider van) interventies of deskundigheidsbevordering. Andersom geldt voor coalities die regionaal gestart zijn dat het voor een goede borging belangrijk is om de vertaling te maken naar de lokale opgaven. Door verbinding met lokale professionals te maken, kun je gezamenlijk inzetten op tijd, middelen en inbedding in beleid. Omdat lokaal de lijnen korter zijn, kan daar sneller geschakeld worden en beter worden aangesloten op de behoeften van de lokale inwoners in een kwetsbare situatie.

Meer informatie

Wil je meer weten over het borgen van de Kansrijke Start aanpak in jouw gemeente? Neem dan contact op met je adviseur Kansrijke Start van Pharos of mail je vraag naar: kansrijkestart@pharos.nl

Kijk voor meer informatie over de aanpak van Kansrijke Start en praktische voorbeelden op de [website van Pharos](#).

Wil je meer weten over wat we doen om gemeenten te ondersteunen kijk dan [hier](#).

Pharos Expertisecentrum
Gezondheidsverschillen
Arthur van Schendelstraat 600
3511 MJ Utrecht
www.pharos.nl

*Gezondheid en kwaliteit van zorg
voor iedereen*